

Konu: Ruhsal İnsan
Yazı: 20

Kutsal Halk Dansı

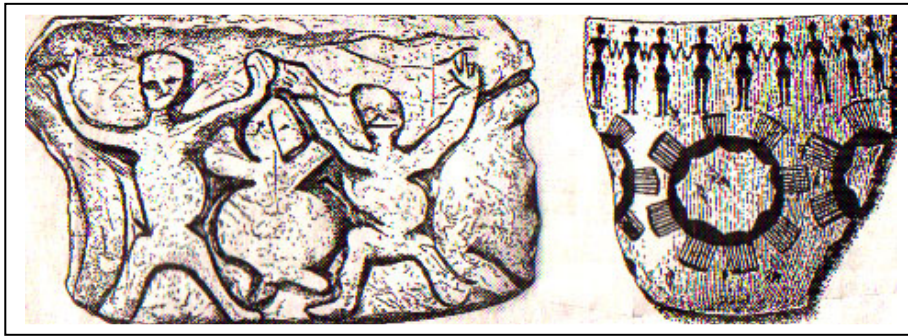
Doç. Dr. Haluk Berkmen

Dans etmek insanın bedensel ifade şeklidir, denebilir. Ancak, kadim toplumlarda dans eğlenmek için değil, kutsal bir merasimin içeriğinde, tapınmanın bir türü olarak gelişmiştir. En kadim şeklini Asya şamanlarının davul veya tef eşliğinde transa geçerken uygulayıp ürettikleri hareketlerde görüyoruz. Alttaki resmin solunda kollarını göğe doğru yükselterek dans eden üç kişi görülüyor. Bu toprak kap parçasındaki kabartma Urfa ilimize yakın olan **Nevali Çori** kazılarında bulunmuştur. Tüm bölge kadim Neolitik kültürün (yaklaşık **M.Ö. 10,000** yıl) izlerini taşır. Sağdaki resim ise yine Neolitik döneme ait İran'da bulunmuş bir çömlek parçasının görüntüsüdür. (Soldaki resmin kaynağı: **12,000 Yıl Önce Neolitik dönem, Yapı Kredi Bankası yayını, sayfa 26** ve sağdaki resmin kaynağı: **International Herald Tribune gazetesi, 1 Mart 2001**).

John Noble Wilford tarafından kaleme alınan yazıda şu ifade var:

Tarih öncesi dansın kökeni hakkında kazibilimciler herhangi bir görüş ileri süremiyorlar, zira ellerinde doğrudan kanıt yok. Yapabildikleri tek şey günümüze kadar yaşamlarını sürdürmeyi başarmış olan avcı-toplayıcı toplulukların geleneksel danslarından geriye doğru bir bağ kurmaktır.

Her iki resimde kollarını havaya doğru yükselten insanların gök ve güneş kültü ile ilgili bir ayine katıldıklarını söyleyebiliriz. Sağda görülen güneş sembelleri bu görüşe destek veriyorlar.

Altta görülen kap Çin'in Neolitik döneminden kalma olup 1973 yılında **Qinghai** eyaletindeki bir kazıda bulunmuştur. Kapın iç cidarında el-ele tutuşarak bir güneş simgesi etrafında dans eden 15 kişi bulunuyor. Yan tarafa doğru uzayan başlıkları ve

kamaları ile bu insanların Karadeniz horonu tepen gençlere olan benzerlikleri çarpıcıdır. (Soldaki kabın kaynağı: **A Journey Into China's Antiquity, Pekin Müzesi yayını, sayfa 95**)

Solda: Orta-Asyalı (Tuva Türk'ü) şamanın (Kham'ın) güneş batarken ateş etrafında göğe doğru kollarını kaldırarak yaptığı kutsal ayin görülüyor.

Üstte: Bir İnkâ dokumasındaki insan motifleri görülüyor. Başlıkların ortak görüntüleri dikkat çekicidir.

Asya yarı göçer toplumların çayırlarda kadın erkek bir arada yaptıkları dans en eski dönemlerden kalma olduğu görüşündeyim. Anadolu'da Alevi ve Bektaşî inancında olanlar için Semah dansı belli kurallara bağlanmadan, sezgi ve cezbe içinde uygulanır. Semah dansında el ele tutuşulmaz, her semahçı kendi içsel sezgisi ile dönerken halkanın genel hareketine de uyum sağlar. Böylece kişisel bireysellik topluluğa uyum simgelenmiş olur.

